

Το Παιδικό Τμήμα της νέας Βιβλιοθήκης του Παν. Κύπρου και η προώθηση της Φιλαναγνωσίας των Παιδιών»

ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ* ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΑΣΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ **

Η λειτουργία του Κέντρου Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκης «Στέλιος Ιωάννου», ένα όνειρο πολλών ετών για το ανώτατο ίδρυμα του τόπου αλλά και για την Κύπρο γενικότερα, είναι πλέον πραγματικότητα. Το Κέντρο Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου» δεν αποτελεί μόνο ένα αρχιτεκτονικό ορόσημο για τη χώρα μας αλλά, κυρίως, έναν σημαντικό πυρήνα για την ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης, με ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους λάτρεις του βιβλίου κάθε ηλικίας αλλά και της διά βίου μάθησης.

Το Παιδικό Τμήμα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου αποτελεί μια ευχάριστη έκπληξη αλλά και μια ευχάριστη εξαίρεση στους όρους αποστολής μιας ακαδημαϊκής βιβλιοθήκης η οποία μας χαροποιεί ιδιαίτερα αφού τα παιδιά έχουν πλέον το δικό τους χώρο σε αυτό το εντυπωσιακό και εμβληματικό κτήριο. Η προεργασία και προετοιμασία αυτού του χώρου αποδεικνύει ότι το ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Κύπρου επενδύει στους μελλοντικούς του φοιτητές ξεκινώντας από την τρυφερή παιδική ηλικία με τα εκατοντάδες παραμύθια και τα παιδικά βιβλία να ταξιδεύουν τα παιδιά σε κόσμους μαγικούς, αλλιώτικους, γεμάτους παράξενους ήρωες, φανταστικές περιπέτειες και ιστορίες με εναλλαγές ρόλων, χαρακτηριστικά προνομιακά στοιχεία που μόνο η παιδική λογοτεχνία προσφέρει, για τη δική τους σταδιακή διανοητική και πνευματική καλλιέργεια και ανάπτυξη.

Η προσφορά του παιδικού βιβλίου και η μεγάλη του συμβολή στην προσωπική ανάπτυξη, στην εκπαίδευση, στην αγωγή, στην κοινωνική

συμπεριφορά και στη συναισθηματική ωρίμανση του παιδιού είναι πολλαπλή και ανεκτίμητη, αφού ακόμη και από την περίοδο της εγκυμοσύνης, η μεγαλόφωνη ανάγνωση παραμυθιών και βιβλίων μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του εμβρύου. Μέσα από το άκουσμα της ανάγνωσης ενός παραμυθιού αναπτύσσεται και ενισχύεται ο **συναισθηματικός δεσμός μεταξύ μητέρας-βρέφους, ενδυναμώνεται το δίκτυο γνώσης του παιδιού** και καλλιεργούνται στη συνέχεια οι γλωσσικές ικανότητες του, απαραίτητες από τα πρώτα χρόνια της ζωής του. Με την πάροδο του χρόνου, το βιβλίο αποτελεί τη βασική πηγή απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων, βοηθώντας το παιδί να *μαθαίνει πώς να μαθαίνει*. Σχετικές έρευνες καταλήγουν ότι παιδιά των οποίων οι γονείς τους διάβαζαν καθημερινά βιβλία, επισκέπτονταν βιβλιοθήκες και δανείζονταν βιβλία από αυτές, απέκτησαν αβίαστα πολλές αναγνωστικές εμπειρίες, σημαντικές για τη μετέπειτα σχολική τους ζωή. Επίσης, πολλά από αυτά τα παιδιά καταφέρνουν συνήθως να μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν πριν την είσοδό τους στο σχολείο, χωρίς να υπάρχει πρόθεση από την πλευρά των γονέων να τα διδάξουν ανάγνωση και γραφή.

Χρονικά, μια παιδική ιστορία μπορεί να αναφέρεται στο παρελθόν, στο παρόν, στο μέλλον, σε έναν κόσμο εντελώς φανταστικό και να ασχολείται με σχέσεις και προβληματισμούς των παιδιών μέσα από ποικίλες θεματικές ενότητες. Το παιδί ζητά να ακούει πολλές φορές την ίδια ιστορία γιατί οι ιστορίες, και ιδιαίτερα τα παραμύθια, έχουν μια μαγική διάσταση, είναι έργα τέχνης που διαθέτουν πανέμορφο, πολυδιάστατο πλούτο και σαγηνεύουν, μαγεύουν τα παιδιά. Κατά τον Φρόντ, το επαναλαμβανόμενο παραμύθι φέρνει στην επιφάνεια ξεχασμένα κομμάτια του ψυχισμού του παιδιού και το βοηθά να τα αναλύσει και να τα διαχειριστεί ανάλογα με τα δικά του βιώματα.

Η επίσκεψη των παιδιών σε μια βιβλιοθήκη με τους γονείς αποτελεί επίσης μια μοναδική εκπαιδευτική εμπειρία μάθησης για όλα τα μέλη της οικογένειας, αφού τους προσφέρεται η δυνατότητα για ανακάλυψη της γνώσης αλλά και διαχείριση των προκλήσεων της καθημερινότητας. Μέσω της ανάγνωσης βιβλίων και παραμυθιών αναφύεται η αισιοδοξία, δίνονται λύσεις σε κοινωνικούς προβληματισμούς ενώ οι εμπειρίες μέσα από τις ιστορίες που αναφέρονται εμπλουτίζουν τις κοινωνικές αναπαραστάσεις και συμβάλουν ουσιαστικά στην κοινωνικοποίηση του παιδιού. Ακόμα και σε περιπτώσεις διαχείρισης αρνητικών συναισθημάτων που μπορεί να προκύπτουν από δύσκολες καταστάσεις όπως, για παράδειγμα, την απώλεια κάποιου αγαπημένου προσώπου, μια πιθανή οικογενειακή σύγκρουση, ή τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους μιας οικογένειας, μπορούν εύκολα να αντιμετωπιστούν μέσω ενός παραμυθιού ή ιστορίας, αναπτύσσοντας στάσεις ανθεκτικότητας στα παιδιά. Παρομοίως, η διαχείριση συναισθημάτων όπως η ζήλια, ο θυμός, η ενοχή, που συνήθως ταλαιπωρούν τα παιδιά, δοκιμάζονται και αυτορυθμίζονται μέσω της έκθεσης του παιδιού στο περιεχόμενο ενός κατάλληλου βιβλίου.

Η παιδική βιβλιοθήκη συμβάλλει στην εξοικείωση των παιδιών με το διάβασμα και τη μάθηση και ικανοποιεί τις ανάγκες τους για γνωριμία με τον κόσμο. Ειδικότερα, παρέχει το δικαίωμα «της ίσης και αυτόνομης πρόσβασης των

παιδιών στην πληροφορία και στη γνώση, στοχεύοντας στην πολιτιστική τους ανάπτυξη και τη συμμετοχή τους σε δημιουργικά προγράμματα» (IFLA, 2003).

Το Παιδικό Τμήμα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου, στον ειδικά διαμορφωμένο του χώρο, δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να εμπλακούν ενεργά στη διαδικασία εντοπισμού, χρήσης και δανεισμού ενός βιβλίου αλλά και να εκπαιδευτούν για κατάλληλη συμπεριφορά εντός μιας Βιβλιοθήκης. Τα παιδιά εκτός από ενεργοί αναγνώστες αποκτούν επίσης ορθές συνήθειες και στάσεις ως προς τον τρόπο χρήσης και συντήρησης των βιβλίων, αναπτύσσοντας το αίσθημα της υπευθυνότητας που αφορά στο δανεισμό και στο σεβασμό των αντικειμένων που δανείζονται. Τα παιδιά απολαμβάνοντας την αφήγηση ή μελέτη ενός βιβλίου μπορούν ταυτόχρονα να ασχοληθούν και με άλλες δραστηριότητες οι οποίες βοηθούν στην ανάπτυξη της γλώσσας και της φαντασίας, καθώς και της δημιουργικής σκέψης και εφευρετικότητας, διευρύνοντας τον πνευματικό τους ορίζοντα. Η συμμετοχή σε παιδαγωγικά κατάλληλες δραστηριότητες μετά την αφήγηση ενός παραμυθιού ή μίας ιστορίας (όπως για παράδειγμα: θεατρικό παιχνίδι, ζωγραφική, χειροτεχνίες, κατασκευές ή άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες) προσφέρει πολλαπλές γνώσεις και εμπειρίες στα παιδιά, ενδυναμώνοντας όλους τους βασικούς τομείς ανάπτυξης του.

Μπαίνοντας στο Παιδικό Τμήμα της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπως και σε κάθε άλλη Παιδική Βιβλιοθήκη, γονείς, εκπαιδευτικοί και άλλοι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αξιοποιήσουν το χώρο με ποικίλους τρόπους. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ακόλουθοι:

- Να διηγηθούν χαμηλόφωνα παραμύθια στα παιδιά παίρνοντας ρόλους και αλλάζοντας τη φωνή τους.
- Να αξιοποιούν χάρτες και βιβλία με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών (π.χ., γεωγραφικών ή άλλων εγκυκλοπαιδικών πληροφοριών), βοηθώντας το παιδί να αποκτήσει δεξιότητες έρευνας και αναζήτησης.
- Να ζητήσουν από το παιδί να διαβάσει ένα παραμύθι. Ακόμη και αν δεν ξέρει να διαβάζει, η αφήγηση του μπορεί να βασίζεται στις εικόνες μιας ιστορίας και να είναι το ίδιο ευεργετική για το ίδιο.
- Να αξιοποιούν τα μεγάλα βιβλία με περιγραφή εικόνων για την ανάπτυξη του προφορικού λόγου, της παρατηρητικότητας και της προσοχής τους.
- Να τολμήσουν την αφήγηση γνωστού παραμυθιού με διαφορετικό σενάριο και εξέλιξη συζητώντας με το παιδί τις εντυπώσεις του. Η αξιολόγηση ενός σεναρίου και των ενεργειών των βασικών ηρώων κατά την εξέλιξη μιας ιστορίας, συναρπάζει τα παιδιά.
- Να δραματοποιήσουν ένα παραμύθι ή μια ιστορία με συμβολικούς τρόπους, είτε κατά την επίσκεψη στη Βιβλιοθήκη είτε και αργότερα. Όταν τα παιδιά υποδύονται κάποιο συγκεκριμένο ρόλο, συμμετέχουν ενεργά στο παραμύθι και αναπτύσσουν μεταξύ άλλων, τη συναισθηματική τους νοημοσύνη.

- Να ενθαρρύνουν το παιδί να ζωγραφίσει τον αγαπημένο του ήρωα, τη σκηνή που ξεχώρισε ή κάποιο συναίσθημα το οποίο του προκάλεσε η ιστορία. Η συζήτηση τέτοιων διαστάσεων στο παραμύθι δίνει αξία στο ίδιο έργο αλλά και στη δυαδική σχέση παιδιού-ενήλικα.

- Να ενθαρρύνουν τα μεγαλύτερα παιδιά να διαβάσουν ένα παραμύθι στα μικρότερα. Ο ρόλος του μοντέλου αυτού ενδυναμώνει την αγάπη για το βιβλίο και γίνεται ισχυρότερος όταν στηρίζεται από το ευρύτερο οικογενειακό περιβάλλον.

Εν κατακλείδι, η επίσκεψη σε μία βιβλιοθήκη, όπως στο Κέντρο Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου» ενισχύει τη φιλιαναγνωσία, η οποία μπορεί να αποτελέσει δίοδο επικοινωνίας με την κοινωνία και με βιωματικό τρόπο να συμβάλλει στη γνωστική, συναισθηματική και αισθητική καλλιέργεια των παιδιών-επισκεπτών. Ο χρόνος που επενδύεται σε μία βιβλιοθήκη, είναι χρόνος ανακάλυψης και επαφής με τον εαυτό μας, τους συγγραφείς, τους φίλους, και τον κόσμο γενικότερα.

Πέραν από τα αμέτρητα οφέλη που το βιβλίο και το Παιδικό Τμήμα του Κέντρου Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου» προσφέρει στους νεαρούς μας φίλους επιδιώκεται μέσω αυτού η ανάπτυξη στενής συνεργασίας μεταξύ νηπιαγωγών και δασκάλων με τους βιβλιοθηκονόμους οι οποίοι από πολύ νωρίς αναλαμβάνουν τον όμορφο αλλά και μεγάλης ευθύνης ρόλο πνευματικής ανάπτυξης των παιδιών. Η ένταξη της Βιβλιοθήκης στη διαδικασία της μάθησης αποτελεί στις μέρες μας, με την πληθώρα ηλεκτρονικής πληροφόρησης και τεχνολογικής παρέμβασης, μια βασική δεξιότητα που θα πρέπει τα παιδιά να αναπτύξουν από νωρίς, στοχευμένα, μεθοδικά και συνεργατικά μεταξύ γονέων, νηπιαγωγών, δασκάλων και βιβλιοθηκονόμων. Αυτός ο στόχος υποστηρίζεται σε μεγάλο βαθμό με την επιδιωκόμενη συνεργασία εντός του Πανεπιστημίου Κύπρου μεταξύ της Βιβλιοθήκης και του Πανεπιστημιακού Νηπιαγωγείου, αλλά και ευρύτερα με το επιδεικνυόμενο ενδιαφέρον δασκάλων για επίσκεψη μαθητών τους στο Κέντρο Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου».

****Αναπληρώτρια Διευθύντρια Κέντρου Πληροφόρησης-Βιβλιοθήκη «Στέλιος Ιωάννου»***

*****Διευθύνουσα Νηπιαγωγείου «Λητώ Παπαχριστοφόρου» και Βρεφοκομικού Σταθμού Πανεπιστημίου Κύπρου***